

Hrvatska je znatno smanjila emisije gasova sa efektom staklene bašte, ali će kao članica EU morati da nastavi da radi na njihovom daljem smanjenju, odnosno ostvarivanju ambicioznog, zajedničkog cilja EU na tom planu. Hrvatske vlasti su se, između ostalog, usredsredile na razvoj „zelenog“ saobraćaja, ponudivši građanima i firmama mogućnost sufinansiranja kupovine ekoloških vozila. Veliki potencijal za uštede energije i time smanjenje emisija gasova vlasti vide u zgradarstvu, kao i poljoprivredi. Osim poplava i suša, Hrvatska mora da računa i na eventualni rast nivoa mora koji bi mogao da ugrozi priobalna područja na Jadranu. Za 2016. u planu je izrada strategije prilagođavanja klimatskim promenama. U proteklih pola decenije, u periodu 1961-2010, u Hrvatskoj je došlo do otopljanja i to više u kontinentalnom delu zemlje nego na obali i u dalmatinskom zaleđu. Takođe, padavine su se u tom periodu smanjile u planinskom području Gorskog kotara, u Istri i na južnom priobalju, konstatovano je u izveštaju koji je prema Okvirnoj konvenciji UN o promjeni klime (UNFCCC) Hrvatska dostavila prošle godine.

Dodaje se da se očekuje da na području Hrvatske temperatura nastavi da raste do kraja 21. veka i to „sve izraženije“, a očekuju se i izraženije promene u količini padavina u sve većem delu Hrvatske, odnosno povećanje padavina zimi i smanjenje ukupne količine padavina leti. Sveobuhvatnih podataka o šteti i uticaju klimatskih promena za sada nema, a u hrvatskom Ministarstvu zaštite životne sredine i prirode navode podatak da je od 2000. do 2007. godine prijavljena šteta na usevima usled ekstremnih vremenskih uslova od 1,4 milijardi evra, kao i da su u poslednjih 15 godina relativno često beležene godine s izuzetno niskim prinosima kukuruza, uglavnom kao posledica suše.

„Iako štete nisu direktno povezane s klimatskim promenama, one jesu posledica klimatske varijabilnosti, a očekuje se češće javljanje ovakvih prilika u budućnosti kao posledica klimatskih promjena“, rečeno je EurAktivu u Ministarstvu zaštite životne sredine i prirode Hrvatske.

Takođe, prošlogodišnje katastrofalne poplave u regionu nanele su Hrvatskoj štetu od 297,6 miliona evra. Tada je više od 26.000 ljudi evakuisano, a poplavljeno je oko 2.700 stambenih i preko 4.000 poljoprivrednih objekata.

Uticaj klimatskih promena na Hrvatskoj biće detaljno predstavljen u Strategiji prilagođavanja klimatskim promenama do 2040. godine sa projekcijama do 2070. godine, a u petogodišnjem Akcionom planu biće izložene i mere prilagođavanja.

U Ministarstvu ističu da bi izrada tih dokumenata trebalo da počne početkom 2016. u okviru projekta finansiranog iz fondova EU. Za te potrebe biće nabavljen superkompjuter koji će se koristiti za modeliranje klime, a na osnovu dobijenih rezultata radiće se procena uticaja i ranjivosti i odrediti mere prilagođavanja klimatskim promenama.

Kao ranjivi sektori se za sada izdvajaju hidrologija i vodni resursi, poljoprivreda i ribarstvo, šumarstvo, biološka raznolikost i prirodni ekosistemi, obala i priobalje, turizam i zdravlje. Osim suša, poplava i promena u sistemu padavina, Hrvatska se suočava i sa izazovom rasta nivoa mora zbog čega se preporučuje da se u dugoročnom planiranju na Jadranskoj obali uzme u obzir i eventualni uticaj klimatskih varijabilnosti i promena.

Kako navode u hrvatskom Ministarstvu zaštite životne sredine i prirode, urađena je procena uticaja rasta nivoa mora putem tri scenarija - s rastom nivoa mora u 21. veku od 0,28 metara, 0,49 m i 1,08 m, i tri scenarija socioekonomskoga razvoja.

„Analiza pokazuje da će uticaj rasta nivoa mora u Hrvatskoj biti značajan u 21. veku ako se ne preduzmu mere prilagođavanja“, navode u Ministarstvu i dodaju da plavljenje obale zbog sadašnje klimatske varijabilnosti već postaje goruće pitanje u Hrvatskoj.

U Hrvatskoj je 270 kvadratnih kilometara obale izloženo plavljenju, odnosno „ekstremnim nivoima mora frekvencije jednom u 100 godina“, a usled rasta nivoa mora u 21. veku to područje bi moglo da se proširi na 320 do 360 kvadratnih kilometara.

Jedan od načina prilagođavanja podrazumeva gradnju obrambenih struktura koje bi smanjile utjecaj rasta nivoa mora, a kao jedno od najprihvatljivijih rešenja pominje se uspostavljanje zone odmaka ili tzv. „set-back“ zone u kojoj je zabranjena, odnosno, vrlo ograničena gradnja. Za sada je u okviru pilot-projekta urađena procenena štete od rasta nivoa mora u Šibensko-kninskoj županiji sa analizom eventualnih posledica u različitim oblastima, od privrede do učestalosti požara. Rezultati ovog projekta biće uvršteni u Strategiju upravljanja morskom sredinom i obalnim područjem čija je izrada u toku, a rezultati analize uzeće se u obzir pri izradi nacionalne Strategije prilagođavanja klimatskim promjenama.

U Hrvatskoj je zabeležen značajan pad emisija gasova sa efektom staklene bašte u razdoblju 2008.-2012.godine, a u 2012. godini emitovano je 26,4 miliona tona ekvivalenta CO2 što je za 17,3 % manje u odnosu na 1990, ističu u u Ministarstvu zaštite životne sredine i prirode i navode da se trend smanjenja nastavlja zbog niske industrijske delatnosti.

Međutim, Hrvatska, kao članica EU, mora da nastavi da radi na smanjenju emisija, s obzirom da je u Uniji postavljen zajednički cilj da se emisije do 2030. smanje za najmanje 40% u odnosu na emisiju u 1990. Udeo članica u tom cilju određivaće se u skladu sa njihovom privrednom snagom.

Glavni mehanizam za smanjenje emisija u EU je Sistem trgovine emisijama gasova sa efektom staklene bašte (ETS), a tim sistemom kojim se ograničava ispuštanje gasova, u Hrvatskoj je obuhvaćeno 54 postrojenja. Takođe, predviđeni su i ciljevi odnosno ograničenja emisija za države članice u sektorima van ETS-a.

Smanjenje emisija se ostvaruje kroz mere povećanje udela obnovljivih izvora energije,

energetsku efikasnost, mere u oblasti saobraćaja, poljoprivredi, upravljanju otpadom i drugo. Velikim delom se te mere finansiraju od sredstava dobijenih prodajom jedinica ETS. Sredstva se obezbeđuju i iz Fonda za zaštitu okoliša i energetsku efikasnost, zatim finansiranjem iz sistema obaveze energetske efikasnosti na osnovu Zakona o energetskej efikasnosti, od opšte naknade na emisiju CO2 iz fosilnih goriva za male industrije, domaćinstva i saobraćaj i naknada za podsticanje obnovljivih izvora energije u proizvodnji električne energije.

Na raspolaganju su i EU Fond za inovacije (NER400), strukturni fondovi EU, fondovi EU za istraživanje i razvoj, povoljne kreditne linije i slični finansijski instrumenti, kreditne linije Hrvatske banke za obnovu i razvoj (HBOR), ESCO modeli finansiranja, kreditne linije poslovnih banaka i privatna sredstva.

Hrvatska već je u skladu sa Klimatsko-energetskog paketa EU do 2020. preduzela mere, pre svega u oblasti obnovljivih izvora energije, energetske efikasnosti i sektoru saobraćaja. Mere za smanjenje emisije gasova predviđene su i nacrtom Strategije niskougljeničnog razvoja Hrvatske za period do 2030. godine s projekcijama do 2050.

Pritom je zauzet stav da se „tranzicija ostvaruje na način da se ne ugrozi ekonomski razvoj, trendom promene koji je realno ostvariv, u tehničkom, ekonomskom i sociološkom smislu“. Najveće smanjenje emisija trebalo bi se ostvari kroz mere energetske efikasnosti u domaćinstvima i sektoru usluga, kao i u u sektoru proizvodnje električne energije u 2050. godini u odnosu na 1990. godinu, navodi s eu odogovorima koje je EurAktivu dostavilo hrvatsko Ministarstvo zaštite životne sredine i prirode.

Velike promene posebno se očekuju u oblasti saobraćaja, s obzirom da je prošle godine pokrenut paket od 7 mera u cilju „čistijeg“ transporta, odnosno smanjenja emisija CO2 u saobraćaju, posebno u gradovima. Mere uključuju i sufinansiranje kupovine ekološki vozila u slučaju građana i preduzeća, što bi trebalo da omogući nabavku 506 ekoloških automobila. Ove godine je u tu svrhu obezbeđeno 18 miliona kuna ili oko 2,3 miliona evra.

„Najveći porast zahteva za sufinansiranje vidljiv je kad govorimo o električnim automobilima - čak tri puta više nego prošle godine. U sektoru saobraćaja Hrvatska vidi svoju razvojnu priliku u proizvodnji električnih vozila i prateće infrastrukture“, ističu u Ministarstvu zaštite životne sredine i prirode.

Najveći potencijal za uštedu energije i smanjenje emisija Hrvatska vidi u zgradarstvu, s obzirom da je većina zgrada i kuća u toj zemlji sagrađena pre kraja osamdesetih i ima slabu ili nikakvu toplotnu izolaciju.

Samo na zgrade danas u Hrvatskoj odlazi više od 42,3% od ukupne potrošnje energije, a vlasti su kako bi pospešile energetsku efikasnost prošle godine donele program obnove

stambenih zgrada i porodičnih kuća.

Ove godine prvi put je raspisan i javni konkurs za obnovu komercijalnih zgrada - hotela, kancelarija i slično.

U hrvatskom Ministarstvu ističu i da je poljoprivreda vrlo važna za razvoj bez emisija jer se iz tog sektora emituje oko 13% ukupne emisije gasova, i dodaju da se smanjenje tih emisija u poljoprivredi može ostvariti primenom energetske efikasnosti u ribarstvu, manjom upotrebom azotnih đubriva i održivom proizvodnjom hrane.

izvor: euractiv.rs